

Hovedlitteratur til EVU-emnet Trygderett og digital velferdsstat

Ingunn Ik Dahl, 14. mars 2022

I. Ik Dahl, «Masseforvaltning og rettssikkerhet», i <i>Festskrift Jussbuss 50 år – Saksbehandling, rettspolitikk, utdanning, forskning</i> . Red. Løvlie, Hodnefjeld, Olthuis, 2001, s. 118-130
J.C.F. Nordrum og I Ik Dahl, «Fra saksbehandler til system. Rettsstaten møter den digitale velferdsforvaltningen», under publisering i <i>Tidsskrift for velferdsforskning</i> , 2022
D.W. Schartum, «Juss og digitalisering», i <i>Lov og rett</i> , 2021, s. 92-109
NAV: NAVs omverdensanalyse 2021, kap. 6, s. 39-45 (tilgjengelig online fra https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/nav-rapportserie/nav-rapporter/omverdensanalyse-2021)
NOU 2019: 5 <i>Ny forvaltningslov – Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)</i> - kap. 10 «Forvaltningsloven - verdier, forventninger og formål»: hele kapittelet, s. 138-149 (11 s.) - kap. 13: «Alminnelige spørsmål om saksbehandlingen»: punktene 13.1, 13.2, 13.3, 13.5 (unntatt 13.5.6 om bruk av tolk), 13.6.1 og 13.6.2, s. 172-184 (10 s.) - kap. 17 «Alminnelig informasjonsvirksomhet og veiledningsplikt»: punktene 17.1, 17.2.1 og 17.2.2, s. 243-244 (2 s) og punktene 17.3.1 og 17.3.2, s. 243-247 (4 s.) - kap. 18 «Digital saksbehandling og kommunikasjon», hele kapittelet, s. 255-271 (16 s.) - kap. 19 «Taushetsplikt og informasjonsutveksling»: punktene 19.1, 19.2. og 19.3, s. 272-278, samt kap. 19.6, s. 280-282 (totalt 9 s.) - kap. 21 «Forvaltningens utredningsplikt»: punktene 21.1, 21.2 (unntatt 21.2.2.5 om konseptvalgutredning), 21.4.1., 21.4.2, 21.4.3, s. 321-328 (7 s.) - kap. 23 «Vedtaksform, begrunnelse og underretning»: punktene 23.2.1.2, 23.2.4 og 23.2.5, s. 351-358 (5 s.)
A.Kjønstad, <i>Innføring i trygderett</i> (5. utg. 2018) - kap. 1-3 (Innledning; Rettskildene i trygderetten; Rettssikkerhet), s. 17-71 - kap. 4.1 (Sykepengen), s. 75-96
S. Blandhol, H. Tøssebro og Ø. Skotheim, «Innføring i juridisk metode», <i>Jussens venner</i> 2015 s. 310-345
O. Stemsrud, <i>EØS-rett i et nøtteskall</i> , (2. utg. 2015) - kap. 3 (Rettskildene) s. 62-79 - kap. 5 (EU/EØS-rettslig metode) s. 103-110
I. Ik Dahl, «Rettssikkerhet i velferdsstaten», <i>Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål</i> , 2020, s. 3-6

D.W. Schartum, <i>Personvernforordningen: en lærebok</i>, 2020 - kap. 1 (Innledning), s. 13-54 - pkt 3.2 (Prinsipper for behandling av personopplysninger), s. 86-99
M. Ebers, «Standardizing AI – The Case of the European Commission’s Proposal for an Artificial Intelligence Act», 2021, <i>The Cambridge Handbook of Artificial Intelligence: Global Perspectives on Law and Ethics</i> (under publisering 2022). Tilgjengelig fra SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3900378
Datatilsynet, <i>Sluttrapport fra sandkasseprosjektet med NAV. Temaer: rettslig grunnlag, rettferdighet og forklarbarhet</i>. 2022. Tilgjengelig fra: https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/sandkasse-for-kunstig-intelligens/ferdige-prosjekter-og-rapporter/nav-sluttrapport/
Språkrådet, <i>Språkstatus 2021: Stat og kommune</i>, - Punktene «Klarspråk», «Språk i lover og forskrifter» og «Digitaliseringa av offentlig sektor», s. 7-24 Tilgjengelig: https://www.sprakradet.no/globalassets/vi-og-vart/publikasjoner/sprakstatus/enkeltkapitler-2021/sprakstatus_stat-og-kommune_ny.pdf
J. Bing, «Automatiseringsvennlig lovgivning», <i>Tidsskrift for rettsvitenskap</i>, 1977, s. 195-229
I. Ikdahl, «Hvilken vekt skal vi legge på Trygderettens praksis?» i <i>Festskrift til Aslak Syse 70 år</i>, red. Førde, Kjelland, Stridbeck, 2016 s. 309-320 Tilgjengelig: https://www.jus.uio.no/ior/forskning/omrader/trygderett/aktuelle%20saker/vekten-av-trygderettens-praksis_ikdahl2016.pdf
Sivilombudet, M. Løwe: <i>Sivilombudsmannens årsmelding for 2019</i>, Dokument 4 (2019-2020). Punktet “Robotvedtak i offentlig forvaltning – rettssikkerhetsutfordringer ved bruk av helautomatiserte saksbehandlingssystemer”, s. 26-31 Tilgjengelig: https://www.sivilombudet.no/arsmeldingene/
V.B. Strand og K.M. Larsen, <i>Menneskerettigheter i et nøtteskall</i>, 2. utg 2021. Kap. 4.1, «Vern mot diskriminering og rett til likhet», s. 133-146
J. Gerards, R. Zenidis, European network of legal experts in gender equality and non-discrimination, <i>Algorithmic discrimination in Europe. Challenges and opportunities for gender equality and non-discrimination law</i>, 2020. - kap. 1 «What is algorithmic discrimination and what is new about it?», s. 31-50 Tilgjengelig: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/082f1dbc-821d-11eb-9ac9-01aa75ed71a1
B.D. Mittelstadt et al, «The ethics of algorithms: Mapping the debate», <i>Big data & Society</i>, 2016, s. 1-21

L. Taylor, "What is data justice? The case for connecting digital rights and freedoms globally". <i>Big Data & Society</i> , 2017, p. 1-4. Tilgjengelig: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2053951717736335
E. Boe, "NAV's veilednings- og opplysningsplikt", <i>Festskrift til Aslak Syse 70 år</i> , red. Førde, Kjelland, Stridbeck, 2016, s. 89-100
E. Breit: "Digitalisering" i <i>Trygd i aktiverings tid</i> , red. Bay mfl, 2019 s. 311-324
M.T. Røhnebæk og I.B.Løberg, «Kontroll eller samhandling? – Bakkebyråkratenes autonomi i det digitaliserte NAV», <i>Nytt Norsk Tidsskrift</i> , 2021 s. 73-85
H. Broomfield & L.M. Reutter, «Towards a Data-Driven Public Administration: An empirical analysis of nascent phase implementation», <i>Scandinavian Journal of Public Administration</i> , 2021, s. 73-97
S. Bauer, « 'Dette nummeret vil følge deg gjennom livet ditt' – registre, datakobling og digital selvråderett», <i>Nytt Norsk Tidsskrift</i> , 2021 s. 33-44
L. Dencik & A. Kaun, "Datafication and the Welfare State", <i>Global Perspectives</i> , 2020, s. 1-9. https://doi.org/10.1525/gp.2020.12912

Læringskrav:

Emnet gir deg grunnlag for å forstå og anvende rettslige rammeverk for digitalisering av forvaltningen, som forvaltningsrett, trygderett, statsrett, menneskerett, EØS-rett, personopplysningsrett og diskrimineringsrett.

For å forstå innholdet i og betydningen av disse regelverkene, vil vi i undervisningen i stor grad bruke konkrete eksempler/ caser som utgangspunkt for diskusjon. Spørsmålene disse reiser vil også bli diskutert i lys av pågående debatter om muligheter og problemer ved ulike typer digitalisering, f.eks. datainnsamling, dataanalyse, automatisering av vedtak, beslutningsstøtte, digitale maler og maskinlæring/kunstig intelligens. Slik gir emnet deg et faglig grunnlag for både å gjenkjenne og forstå rettslige spørsmål, og å kunne reflektere over dilemmaer og avveininger i møtet mellom retten og digitale virkemidler.

Undervisning og litteratur er lagt opp med tanke på at emnet kan tas av personer som ikke har juridisk utdanning fra tidligere. Kurset gir derfor også grunnleggende kunnskap om rettssystemet og juridisk metode.

Etter fullført emne skal du ha tilegnet deg:

Kunnskaper:

- Kunnskap om ulike nasjonale og internasjonale regler som gir grunnlag for og regulerer den digitale velferdsstaten. God forståelse av hovedtrekk og sentrale begreper, prinsipper og regler i

forvaltningsrett, inkl. personopplysningsrett og trygderett. Kunnskap om relevante deler av menneskerettigheter, EØS-rett og statsrett.

- Grunnleggende kunnskap om juridisk metode knyttet til tolkning og anvendelse av norsk rett, samt forståelse av betydningen internasjonale regelverk som EØS og menneskerettigheter har for norsk rett.
- Kunnskap om ulike tilnærminger til hvordan hhv klarspråk og digitalisering bør påvirke utforming av regelverk, retningslinjer, informasjon, vedtak m.v.
- Kjennskap til debatter om forholdet mellom digitalisering, rettssikkerhet, etikk og individuelle rettigheter.

Ferdigheter:

- Du skal kunne identifisere hvilke rettslige regler og prinsipper som er aktuelle i tilknytning til konkrete eksempler på digitalisering. Du skal kunne finne relevante rettskilder for å kunne tolke og anvende disse.
- Du skal forstå forbindelseslinjene mellom alminnelig forvaltningsrett, personopplysningsrett, diskrimineringsrett, trygderett, statsrett, og ulike internasjonale regler som påvirker disse.
- Du skal kunne diskutere utforming av regelverk, vedtak og digitale løsninger i lys av klarspråk og lovgivningsteknikk.
- Du skal kunne identifisere dilemmaer som kan oppstå i digitaliseringsprosesser, og reflektere over de ulike verdiene og hensynene som gjør seg gjeldende i konkrete eksempler.

Generell kompetanse:

- Du skal kunne arbeide med spørsmål som berører digitalisering og rettslig regulering/vedtak i ulike yrkessituasjoner, på måter som bidrar til å bygge en digital velferdsstat som er tillitsverdig og rettssikker.
- Du skal ha et faglig fundament som gjør deg i stand til å forholde deg til stadig nye digitale virkemidler og arbeidsmåter, og til å holde deg oppdatert på relevante rettsregler og begreper.